

CĂRȚI ÎN DEZBATERE

UN DEMERS NECESAR ÎN ARHITECTURA IDEATICĂ A TEORIEI STATELOR MICI ȘI MIJLOCII

VIORELLA MANOLACHE

Multifocalizat pe o tematică generos-interdisciplinară, respectând o formulă consacrată și conceput ca demers susținut de aplicare a unui set de instrumente de cercetare specifice problematicii *politicii externe și securității în România interbelică a intervalului 1919-1939*, volumul Cristinei Arvatu Vohn își propune (fiind axat pe ideea de miză doctorală și continuare evaluativă) rezonarea la imperativul de elasticizare și de extrapolare a metodelor și a tehnicilor de investigare a fenomenului interbelic românesc, prin completarea preeminenței epuizate a metodei calitativ-istorice cu metoda (imperioasă a) cercetării/interpretării cantitative (cu resorturi fundamentate în practica relațiilor internaționale și în sociologie). Principiul director este acela ilustrat de recursul aplicativ, fundamentat pe selectarea și pe interpretarea „reperelor clare pentru direcțiile politicii externe ale unui stat“, dar, mai ales, pe o remediere a funcționalității lacunare a grilei

Rev. Șt. Pol. Rel. Int., XVI, 2, pp. 77–85, București, 2019.

estompate, destinate raportării la „clarificarea și implicarea [*novatoare* – s.n.] în cadrul unor dezbateri“ esențiale domeniului (p. 6).

Ceea ce primează este tocmai interesul manifestat pentru recunoașterea și pentru evaluarea teoriei statelor mici și mijlocii în arealul relațiilor internaționale, investite cu atributele și cu prerogativele de „agenți ai democratizării societății internaționale“, având un impact decisiv în „delimitarea intereselor în funcție de marea putere în jurul căreia gravitează și de la care așteaptă sprijin în atingerea obiectivelor proprii“, dar, cu precădere, în acceptarea acestora cu statut de entități-barometru pentru „înțelegerea comportamentelor non-puterilor în politica internațională“, prin urmărirea cu un plus de atenție și în amănunt a propriilor decizii, racordate, deopotrivă, la evoluțiile *macro*, dar, mai ales, la detenta politicii *micro*-regionale (pp. 6-7).

Noutatea volumului/cercetării rezidă tocmai în conservarea și în extrapolarea *proporției-prin-echilibrare* (fără a rata primatul ierarhizant, subsidiaritatea, semnificanta de ordin secund, delimitarea intereselor, actul de gravitare, centralitatea și necesitatea, ori primordialitatea dominanței), în trasarea sau/și verificarea cadrului teoretic configurat de marile teorii care guvernează relațiile internaționale (*realism și neorealism* – pp. 24-31; *liberalism și neoliberalism* – pp. 31-35; *constructivism* – pp. 35-40), referitoare la subsistemul european (germinat pe fondul Tratatului de la Versailles și al semnării Tratatului de Pace), în structura căruia, prin reconsiderarea relațiilor cu marile puteri, prin intermediul instituțiilor internaționale și al organizațiilor regionale, prin intensificarea demersului diplomatic în promovarea relațiilor bilaterale, statele mici și mijlocii vor contribui la coagularea unui *realism propriu* (pp. 54-62).

Demersul doctoral al Cristinei Arvatu Vohn valorifică tehnica de prelucrare și de evaluare, de sinteză și de corelare a evenimentelor, a contextelor și instituțiilor, reușind afirmarea vocației de cercetător, exersate și confirmate cu ocazia coordonării unor proiecte colective și/sau probate prin implicarea în proiectele Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu“ al Academiei Române, București, și concretizate în: deprinderea de operare cu instrumentele și cutumele unei tehnici conceptuale, prin definire amplă, prin contextualizare și extrapolare, prin fixare în perimetrul unui asamblaj teoretic definitoriu (v. *definițiile tratatului*, ale *vizitelor oficiale*, ale *organizațiilor internaționale* etc.); abilitate în utilizarea unui procedeu obiectiv de trecere de la general, la particular (aici – *de la mare, la mic*), prin restrângere la cazuri particulare (v. *politica externă a României prin tratate*; *tratatele României în perioada interbelică*; *vizitele oficiale dintre cele două războaie mondiale*; *participarea României în organizațiile internaționale*); lărgirea perspectivei prin atenția acordată evoluțiilor și detentei domeniului, cu insistență asupra semnificației și semnificațiilor, a consecințelor și efectelor, cu miză în umplerea lacunelor teoretico-interpretative sau în semnalarea unor confuzii terminologice, corectate prin raportare la documente, contexte, opinii și teorii evolutive. Identificarea principalilor indicatori ai politicii românești interbelice, evidențierea și cuantificarea poziției ocupate de România în contextul european și internațional al epocii, a implicării și a strategiei acesteia, ca și determinarea poziționării și a rolului statelor

europene jucat în configurarea politicii externe interbelice (p. 9), sunt tot atâtea direcții de cercetare pe care Cristina Arvatu Vohn le are în vedere în interpretarea cantitativă propusă.

Ceea ce este prioritar în cercetarea de față este un triplu registru pe care autoarea îl definește, îl clarifică, îl aduce în dezbatere și îl aplică problematicii investigate.

Primul palier vizează recursul la o teorie în curs de dezvoltare – teoria statelor mici și mijlocii – *perspectivă de nișă* în tentativa fundamentării ca teorie *sui generis*, detentă pe care Cristina Arvatu Vohn o acreditează cu valențe de *tendință de cercetare*, de *contribuție dezvoltatoare* pentru înțelegerea relațiilor internaționale. Se atribuie, astfel, statelor mici și mijlocii, capacitatea unei relevanțe teoretice prin *capabilități, instituții și relații*, prin acreditarea perspectivei cu dubla aptitudine de integrare a domeniului disciplinei academic-tradiționale, cu privire la: utilizarea unei metode fundamentate (în cheie realist-neorealistă) pe determinarea proporțional-proporționată de raportare la conceptul de *putere*, pe examinarea structural-sistemică, de poziționare, și de evaluare în termeni de *alinieri și balansare*; aplicarea unei formule de analiză (fără diferențe și diferențieri) a statelor mici și mijlocii, subsumate grilei și rigorilor aplicate marilor puteri, ca entități-parte a sistemului internațional, individualizate prin primatul identităților, credințelor și al percepțiilor. Ambele direcții converg înspre eliberarea de sub incidența unui punct blocant teoretic și înspre maturizarea domeniului. Cristina Arvatu Vohn intră, astfel, în dialog cu teoriile emise de Neumann și Gstöhl (p. 50), de M. F. Elman (p. 51) sau de W. Carlsnaes (p. 52), evidențiind necesitatea unei teorii recuperatoare, de raportare a statelor mici și mijlocii fie la numărul și la capacitatea de generare a unor fenomene de influențare a sistemului internațional, fie la concepția nye-iană, de a atașa acestora statutul de *smart powers*. Dar, mai mult decât atât, se afirmă și se susține relevanța analizei politicii externe a României interbelice, ca demers de evidențiere a acceptării, a validării și a aprofundării teoriei statelor mici și mijlocii (p. 54).

O a doua abordare are în vedere mecanismul de raportare la etapizarea buzan-iană a translatării interbelicului dinspre *anarhia matură*, spre cea *imatură*, strategia politicii externe românești fiind cuantificată prin recursul la un set de obiective (subsumate unei duble ritmii – *dinamica* raporturilor cu statele foste aliante și inamice și *cadența* aplicării tratatelor) identificate în: manifestarea activă prin relații funcționale (cu diferențe de intensitate) cu celelalte țări; participarea la inițiativele internaționale de asigurare a securității europene; realizarea de alianțe antirevizioniste și stabilirea/continuarea contactelor diplomatice demarate; aprofundarea prerogativelor de guvernare, printr-o completare și interdependență a curentelor germinate de școlile de gândire românească – pacifistă – Take Ionescu și realistă – Ion I. C. Brătianu; promovarea intereselor României, pe plan extern, de către partidele și de către formațiunile politice ale momentului. Interesată de/în cuantificarea eficienței strategiei românești, Cristina Arvatu Vohn recurge la criteriul de periodizare și de etapizare, dar și de măsurare a gradului de menținere/prelungire (post cel de-al doilea război mondial) a strategiei românești, interesată de variabilele implicate și de coeficientul realizării

obiectivelor vizate, certificând preeminența ramificațiilor strategice, dar și conservarea reperelor (condiționărilor) impuse de contextul internațional și european al *saeculum*-ului. Astfel, piste de cercetare avute în vedere trasează direcția diplomației românești (de colaborare cu Franța), denotă intensificarea relațiilor cu statele europene mici și mijlocii (în particular, cu acelea considerate parte a Miciei Înțelegeri), dar monitorizează și activitatea întreprinsă în cadrul Societății Națiunilor (pp. 183-184).

Al treilea pivot al volumului *închide-prin-deschidere* evaluarea politicii externe și de securitate a României interbelice, apelând la formula de livrare a unei ipoteze cu rol de pledoarie în favoarea relecturării regional-individualizante a partituri acțional-coagulante a Miciei Înțelegeri, sincronizate filtrului și incidenței unghiului de conlucrare aplicat de statele mici și mijlocii în contextul politic al sistemului internațional. În fapt, Cristina Arvatu Vohn se implică, deliberat, în acceptarea și agrearea teoriei statelor mici și mijlocii – *Mica Înțelegere a funcționat ca un centru de putere european* (p. 216), stabilind rolul pivotant al statelor mici și mijlocii în *democratizarea societății internaționale* (p. 218), chiar dacă Mica Antantă a fost obstrucționată de a înregistra un real progres, dovedindu-se, astfel, incapabilă în articularea unei soluții pragmatice, oferite situațiilor conflictuale sau stărilor belicoase (p. 228). Finalul intitulat *O ipoteză în loc de încheiere* susține – în același director spirit interdisciplinar – valențele unei *cercetări deschise*, în viziunea eco-iană a lansării de interpretări și nu de perpetuare a ierarhiilor.

DESPRE POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

ENACHE TUȘA

În anul 2018 a apărut la Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu” o lucrare – *Politică externă și securitate în România interbelică (1919-1939)*, semnată de Cristina Arvatu Vohn – despre sistemul de securitate la care România a fost parte, asumându-și obligații printr-o serie de tratate semnate între cele două războaie mondiale. Volumul se înscrie în seria publicațiilor importante în mediul academic românesc datorită faptului că introduce concepte importante și de interes major pentru cunoașterea politicii externe și de securitate a României.

Cartea pe care o prezentăm debutează cu o „introducere”, semnată de către autoare, unde sunt prezentate particularitățile și nuanțele pe care volumul le comportă, prezentându-le publicului cititor interesat de domeniul relațiilor internaționale. În fața noului stat unitar modern, s-a deschis, odată cu momentul politic de la 1 decembrie 1918, un lung proces de modernizare pe care elitele politice interne și l-au asumat treptat și pe care l-au aplicat societății românești. Momentul cu totul excepțional din 1918 odată realizat, noul stat trebuia consolidat prin măsuri interne și acțiuni diplomatice derulate pe plan extern, care să-i asigure caracterul național și unitar pe care îl proclamase prin deciziile politice prezentate anterior. Astfel s-a conturat o strategie diplomatică a României ce a fost inclusă în conceptele de securitate specifice epocii interbelice. Autoarea își nuanțează cercetarea prezentând strategia în cauză, în cheia sistemului internațional interbelic care, în economia cărții, se conturează în capitolul I intitulat „Teorii despre sistemul internațional interbelic” unde putem observa analiza conceptelor aferente politicii externe și sistemului de relații internaționale. Demersul este obligatoriu fiind o introducere și o familiarizare a cititorului cu rigorile impuse de ordinea juridico-politică impusă în cadrul sistemului de tratate de la Paris.

Volumul descrie contextul în care s-au desfășurat condițiile păcii negociate în cadrul sistemului Paris – Versailles iar cititorul nu poate să nu observe modul în care oamenii politici s-au implicat în mod direct în negocierile de pace cât și în semnarea și ratificarea tratatelor. Astfel, încă de la debutul acestor negocieri, reprezentanții puterilor învingătoare impun regulile care, mai târziu, vor contura climatul de stabilitate în fostele teritorii de război. Într-un memoriu alcătuit din 14 puncte, președintele american Woodrow Wilson pune în prim plan problema echilibrului creat de SUA, datorită faptului că Europa nu mai avea puterea de a impune ordinea diplomatică existentă înainte de conflict (p. 21). Prin urmare au fost negociate toate detaliile legate de: teritoriu, populație, infrastructură, forțele

militarizate, posesiunile statelor implicate în negocieri, despăgubirile de război și datoriile care urmau a fi plătite. În cadrul negocierilor de pace cele patru mari puteri aliate au impus statelor europene acceptarea unui sistem de relații internaționale prin care urmăreau instaurarea unui climat de stabilitate precum și un nou echilibru de forțe. Principiile de politică internațională exprimate în cele 14 puncte wilsoniene au conturat instituțiile aferente ordinii mondiale postbelice. Franța a avut un rol fundamental în procesul de reconfigurare a ordinii mondiale de după Primul Război Mondial prin organizarea negocierilor de pace care s-au desfășurat în apropiere de Paris, la Versailles. Nu întâmplător Franța a găzduit tratativele de pace iar acest stat a avut un rol important în negocierile pentru încheierea războiului în noiembrie 1918.

Revenind la Europa și la imaginea acesteia după Primul Război Mondial trebuie să amintim anumite particularități legate de realitățile sfârșitului războiului și de situația în care se afla Europa după violentul conflict mondial. Realitățile erau mai puțin percepute de către opinia publică preocupată de supraviețuire și oarecum dezinteresată de asigurarea unui sistem de garanții colective. Sursele instabilității pot fi observate și în cadrul unui raport publicat (de o comisie internațională) în 1914 cu privire la cauzele războaielor balcanice. Aici putem regăsi „motive” invocate care vor conduce la izbucnirea conflictului mondial din 1914 între care amintim instabilitatea politică din Balcani și lipsa unui sistem de garanții care să prevină conflictele. Raportul menționează că cele două războaie (din anii 1912 și 1913) au avut cauze distincte și vorbește despre datoria „lumii civilizate” de a nu mai exploata această zonă și de a arbitra disputele din Balcani. Evocarea evenimentelor de mai sus nu este întâmplătoare deoarece avem de-a face cu un parcurs asemănător în perioada interbelică, analizată de Cristina Vohn.

Primul capitol al lucrării se concentrează pe politicile externe ale statelor europene și pe modul în care aceste politici creează un sistem de relații internaționale menit să contureze un echilibru de forțe. Analiza acestui capitol se fundamentează pe cele trei mari teorii ale relațiilor internaționale: realism/neorealism, liberalism/neoliberalism și constructivism (p. 19). În acest context, sistemul internațional interbelic este analizat ca o etapă distinctă deoarece este delimitată temporal de cele două războaie mondiale și este influențată de toate deciziile pe care Puterile Aliate le-au luat în cadrul sistemului de tratate de la Paris-Versailles.

Autoarea conchide, referindu-se la cele trei mari teorii ale relațiilor internaționale, că oferă o perspectivă diferită asupra politicii internaționale din perioada „armistițiului interbelic”.¹ Autoarea compară teoriile fundamentale cu principii de filozofie politică concluzionând că „în mod paradoxal, fiecare perspectivă își găsește susținerea în practica politicii mondiale a epocii” (p. 39). Comparația dintre liberalism și realism în relațiile internaționale este influențată de raportul de putere grevat de raportul democratic și de construcția socială a societății în cazul teoriei constructiviste. Prin urmare raporturile de putere între statele mari au definit parcursul diplomatic și de echilibru geopolitic în conturarea garanțiilor

¹ Anumiți autori analizează cele două războaie mondiale ca fiind un singur conflict întrerupt de o perioadă de pace între 1919 și 1939.

de securitate colectivă între 1919-1940. De aceste principii se leagă și conturarea unor organisme internaționale precum Societatea Națiunilor sau Organizația Națiunilor Unite ambele cu o misiune clară: aceea de a asigura pacea și de a preveni războiul ca un mijloc de reglementare a diferendelor dintre state. Autoarea teoretizează și o terminologie în teoria relațiilor internaționale care comportă diferențe semnificative între „statele mici, state mijlocii și puteri minore la statele mari sau puterile regionale.” (p. 44).

Capitolul I se încheie cu o analiză foarte interesantă a relațiilor internaționale și de securitate colectivă intitulat *Subsistemul european în perioada interbelică* care prezintă statele din Europa care apar în urma dispariției imperiilor care dominaseră continentul timp de mai multe secole. Toate aceste state vor constitui un subsistem prin care își vor promova interesele în funcție de perspectivele geopolitice pe termen mediu și lung: fie prin politica antirevizionistă franco-britanică, fie au trecut în tabăra statelor revizioniste care doreau rediscutarea și modificarea tratatelor încheiate în cadrul sistemului de la Versailles. Autoarea susține că „unele dintre aceste state aflate pentru prima dată în postura de actori (cu interese limitate) într-un sistem internațional pentru a-și face auzită vocea în politica internațională s-au călăuzit după un „realism” propriu, politicile externe urmate de acestea constituind modele urmate după cel de-al doilea război mondial de numărul tot mai mare de state mici și mijlocii apărute în sistemul internațional” (p. 56). Prin urmare statele europene au creat un *subsistem* în perioada interbelică urmând trendul epocii susține autoarea. Acest subsistem de state s-a concentrat pe spațiul european, definindu-și politica externă în funcție de interesele proprii dar și de sfera de influență a unor state puternice, precum Franța, Germania sau Anglia.

Al doilea capitol al cărții intitulat *România în politica internațională și tratatele internaționale* analizează statutul României în contextul relațiilor diplomatice între anii 1919-1939. Autoarea prezintă realitățile politice pe care le comporta statul român în perioada analizată. România era un stat care de mai mult de patru decenii activa ca stat independent în politica europeană și care reușise, pe baza principiului naționalităților, să-și realizeze unitatea statală, pe ruinele fostelor mari imperii vecine” (p. 63). Unul dintre subcapitolele dedicate acestei teme se concentrează pe importanța tratatelor în politica externă a României și a modului în care sistemul de tratate a consolidat poziția statului în concertul națiunilor europene. Filosofia diplomației românești interbelice s-a concentrat pe argumentele pe care elita politică românească le-a impus ca principii de politică externă imediat după configurarea statutului politic și al noilor granițe după sistemul de tratate conturat la Versailles.

În același timp, Cristina Vohn face o prezentare statistică a tratatelor încheiate de România în perioada interbelică comparând nu mai puțin de 128 de tratate. Dintre toate acestea autoarea identifică: 40 de Acorduri de colaborare în domenii diferite, 25 de Acorduri comerciale, 41 de Convenții și 22 de Tratatate bilaterale (p. 73). Urmează o analiză pe etape distincte în funcție de guvernele care au negociat și semnat aceste tratate dar și o descriere sintetică, cronologică a tipurilor de tratat și a încheierii acestora. De reținut un aspect semnificativ în care

autoarea descrie perioada marii crize economice ca fiind cea în care s-au încheiat cele mai multe tratate și acorduri comerciale din toată perioada analizată. Explicația rezidă în faptul că: „statele erau predominant agrare și au căutat metode de colaborare avantajoase prin care să diminueze efectele crizei economice și pentru depășirea acesteia“ (p. 82). Analiza structurii tratatelor definește principiile de politică externă românească din perioada interbelică precum și modul în care era conturată viziunea despre securitatea colectivă a statelor. Autoarea conchide la finalul capitolului doi că „tratatele pe care România le-a semnat în perioada interbelică (...) reprezintă un indicator semnificativ pentru direcțiile acțiunilor de politică externă“ (p. 88).

Capitolul trei intitulat *Vizitele oficiale* aprofundează tema relațiilor oficiale și responsabilitatea înalților demnitari ai statului (regele, primul ministru și ministrul de Externe) cărora la revine această reprezentare la nivel de stat și de guvern. Definirea vizitelor oficiale ocupă un loc important în economia capitolului trei. Autoarea structurează analiza vizitelor oficiale pe trei etape distincte: 1918-1928 deceniul în care au avut loc 38 de vizite oficiale la cel mai înalt nivel de reprezentare într-un număr de 17 state. Perioada cuprinsă între 1929-1933, care coincide cu durata crizei economice globale, înregistrează 17 vizite oficiale în 9 state. Ultimul interval de timp cuprins între 1934 și 1940 demnitarii români au efectuat un număr de 48 de vizite în 14 state. Cristina Vohn conchide la sfârșitul capitolului asupra faptului că vizitele oficiale ale României în perioada interbelică reflectă implicarea și „interesul politicii externe românești în afacerile europene în scopul promovării intereselor naționale majore.“ (p. 110).

Capitolul al patrulea este intitulat *România în organizațiile internaționale* și se concentrează pe dimensiunea integrării statului român în sistemul organizațiilor menite să apere ordinea instaurată după primul război mondial precum și faptul că sistemul de garanții oferit de organizațiile internaționale a făcut posibilă consolidarea poziției la nivel geopolitic. Multitudinea de organizații la nivel internațional (cca. 68 000) precum și regulile impuse de către cei care au avut un cuvânt de spus în politica internațională au convins statele nou apărute pe scena internațională să respecte anumite clauze negociate în clauzele de aderare la aceste organizații. Ca exemplu de organizații putem aminti: Societatea Națiunilor, Uniunea Telegrafică Internațională, Uniunea Poștală Universală, Comisia Centrală a Dunării, Organizația Națiunilor Unite etc.

Motivațiile înființării unor astfel de organizații internaționale au constat în a facilita cooperarea între statele membre și de a-și asuma un rol în politica internațională a epocii. Citând doi reputați autori² Cristina Vohn definește necesitatea conturării unor astfel de instituții la nivel global. „Organizațiile internaționale au fost create cu scopul clar de a facilita cooperarea dintre state, au ajuns să joace roluri și să îndeplinească misiuni foarte importante. De la generarea de norme și reguli la difuzarea regulilor, monitorizarea, soluționarea disputelor și, uneori,

² Este vorba de Martin Koch și Stephan Stetter, „Sociological perspectives on International Organisations and the Construction of the Global Political Order– An introduction“ în *Journal of International Organisation*, Vol. VI, nr. 1.

chiar sancționarea comportamentului neconform în diferite domenii politice“ susține autoarea (p. 121). Sunt prezentate și cauzele eșecului unor inițiative și organizații care au condus la ceea ce numim eșecul politicii europene, în contextul în care puterile revizioniste dezvoltă capacități militare și devin o amenințare pentru ordinea politică europeană. În acest sens este descrisă situația Germaniei după Primul Război Mondial din punct de vedere economic, politic, social și militar, dar și situația geopolitică din perioada interbelică. Tot în funcționarea organizațiilor internaționale poate fi prezentată și situația securității sau a insecurității în Europa, dar și cauzele (cel puțin parțiale) care au dus la izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial.

În capitolul al patrulea autoarea descrie *în extenso* rolul avut de România în conturarea unui sistem de securitate europeană în perioada interbelică dar și relațiile instituționale ale statului român cu organizațiile internaționale. Sunt analizate și efectele (în politica externă) ale participării României în cadrul Societății Națiunilor, în cadrul Micii Înțelegeri dar și a Înțelegerii Balcanice. Este evocat rolul de excepție pe care l-a avut Nicolae Titulescu ca diplomat european dar și concepțiile politico-diplomatice pe care acesta le-a promovat la nivel european pentru a construi un sistem de relații coerente de politică și de securitate. Cartea cuprinde și concluzii însoțite de o foarte interesantă ipoteză a autoarei care se concentrează pe ceea ce reprezintă forța statelor cu mai puțină autoritate în arealul relațiilor politico-diplomatice. „Din perspectiva noastră, statele mici și mijlocii au și o altă variantă de apărare a propriei securități, e adevărat mai dificil de realizat în practica relațiilor interstatale: crearea unor centre de putere care să le ofere posibilitatea de a *urca* în ierarhia statelor cu șanse sporite de a-și atinge propriile interese în afacerile lor exterioare“, susține autoarea (p. 227).

Volumul prezentat de noi reconstituie întreg parcursul anevoios din cadrul negocierilor pe care România le-a purtat în perioada interbelică în scopul consolidării statutului de jucător regional în politica europeană a epocii. Volumul este original și extrem de important deoarece introduce în circuitul științific multe informații de „primă mână“ necesare tuturor celor interesați de această problemă. Suntem convinși că lucrarea publicată de Cristina Arvatu Vohn va reprezenta un important instrument de lucru pentru studenți, masteranzi, doctoranzi, cercetători și profesori care activează în domeniul științelor umaniste, al relațiilor internaționale și al științelor politice.